

ŽELJKO KARAS*

Ujednačenost sudskih odluka o izdvajanju općih policijskih izvida

Sažetak

Autor se u radu bavi značajkama izdvajanja općih izvidnih radnji u kaznenom postupku, o čemu postoje različita gledišta koja naglašavaju značaj ovog područja. Radi utvrđivanja stanja u praksi je provedeno istraživanje odluka Vrhovnog suda donesenih u razdoblju od 1999. do 2005. godine koje se odnose na izdvajanje iz spisa (upisnik I Kž; N=355). Cilj istraživanja je utvrditi osnove koje sudska praksa koristi pri određivanju izdvajanja ili prihvaćanja činjenica prikupljenih policijskim izvidima, radi provjere pripadaju li navodi iz ranijeg istraživanja u stalna sudska tumačenja.

Od 87 izvidnih radnji o čijoj dopustivosti je u obuhvaćenom razdoblju odlučivao Vrhovni sud, za 48% radnji prikupljeni podaci nisu izdvojeni iz spisa već su dopušteni za dokazivanje u kaznenom postupku. Izdvajaju se samo činjenice prikupljene onim radnjama koje u izvidnom obliku nemaju primjereno uređenje (npr. obavijesni razgovor, prepoznavanje), dok se ostale izvidne radnje prihvaćaju. Podaci iz istraživanja potvrđuju razlike u odnosu na prevladavajuća teorijska stajališta koja drže potrebnim izdvajati sve opće izvide kao nevaljane dokaze. Odnos prema sudskoj praksi je značajan zbog očekivanih zakonodavnih promjena prethodnog postupka.

Ključne riječi: opći izvidi, redarstvene vlasti, izdvajanje iz spisa, dokazi.

1. UVOD

U predistražnom postupku redarstvene vlasti su dužne u skladu s čl. 177. Zakona o kaznenom postupku (ZKP) poduzimati opće izvidne radnje kada postoje osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti. U odnosu na korišteni oblik spoznaje, opće izvidne radnje se mogu podijeliti na one kojima se prikupljaju

* mr. sc. Željko Karas, predavač na Visokoj policijskoj školi MUP-a RH, Zagreb.

činjenice od građana i one radnje koje obuhvaćaju raznovrsne oblike osobnog zapažanja ili istraživanja. Izvidnu radnju koja se sastoji u prikupljanju obavijesti od građana zakon naziva traženjem potrebnih obavijesti, za što se ustalio naziv obavijesni (informativni) razgovor. Uz takvu radnju razgovaranja koja nema propisane posebne zaštitne odredbe, među općim izvidima je uređena mogućnost ispitivanja osumnjičenika u skladu s čl. 177. st. 5. ZKP-a.

U drugim općim izvidnim radnjama službenici redarstvenih vlasti sami otkrivaju činjenice u okviru raznih zahvata poput pregleda prijevoznih sredstava, osoba i prtljage, pregleda određenih objekata i prostorija državnih tijela, pravnih osoba te poslovnih prostora. Uređena je mogućnost nadziranja i ograničavanja kretanja osoba na određenom prostoru kroz radnje promatranja, pratnje, blokade, racije, zasjede, klopke, nadzora prijenosa stvari i drugih sličnih mjera (čl. 177. st. 2. ZKP-a). Traženje podataka je moguće od pravnih osoba kroz uvid u poslovne isprave i podatke, te provjeru istovjetnosti telekomunikacijskih adresa. Složena izvidna radnja je utvrđivanje istovjetnosti osoba i predmeta, u okviru koje prema čl. 179. ZKP-a redarstvene vlasti mogu snimati osumnjičenika, uzimati otiske prstiju i po odobrenju istražnog suca objaviti sliku, a ukoliko je osoba u pritvoru, i bez njene privole se mogu uzeti uzorci sline ili dlake za analizu DNK.

Iako ove radnje čine znatan dio postupanja redarstvenih vlasti, nisu usuglašena stajališta o njihovom dokaznom položaju. U suvremenoj teoriji prevladavaju stajališta o općim izvidima kao neformalnim radnjama koje se ne mogu koristiti u kaznenom postupku. Prema objedinjenim mišljenjima, za sve nabrojene opće izvide osim ispitivanja osumnjičenika se zaključuje da "rezultati ovakvog neformalnog policijskog postupanja ne mogu se tijekom kaznenog postupka koristiti kao dokaz".¹ Naglašava se da opći izvidi nisu postupovne radnje već služe samo za pokretanje postupka,² odnosno da se ne mogu tijekom kaznenog postupka koristiti kao dokaz.³ Radnja općih izvida koja se prema prevladavajućim stajalištima smatra dokazno dopustivom je ispitivanje osumnjičenika u nazočnosti branitelja.⁴ Kao posljedica takvog položaja, teorijska stajališta smatraju da je ostale opće izvidne radnje potrebno izdvojiti kao nevaljane dokaze.⁵

Iako je izdvajanje općih izvida značajno za redarstvene vlasti, nisu provedena opsežnija istraživanja sudske prakse koja bi pokazala kakav je stvarni položaj općih izvidnih radnji. U nekim odlukama su uočene razlike prema teorijskim gledištima, što opravdava potrebu sustavnog pristupa ovom pitanju.⁶

¹ Tomašević, Goran; Krapac, Davor; Gluščić, Stjepan, Kazneno procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2005., 155.

² Pavišić, Berislav, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Žagar, Rijeka, 2003., 224., 226., 237.

³ Tomašević, Goran, Kazneno procesno pravo, Pravni fakultet, Split, 1998., 160. i bilj. 519.; Tomašević, Goran, Pravna valjanost policijskih dokaza u hrvatskom kaznenom postupku, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 4., god. 1997., 2., 503.

⁴ Tomašević, Goran; Krapac, Davor; Gluščić, Stjepan, djelo u bilj. 1., 156.; Pavišić, Berislav, Komentar Zakona o kaznenom postupku, Žagar, Rijeka, 2005., str. 234.; Pavišić, Berislav, Kazneni postupak u Republici Hrvatskoj, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 7., god. 2000., 2., 592.

⁵ Tomašević, Goran; Krapac, Davor; Gluščić, Stjepan, djelo u bilj. 1., 95.; Tomašević, Goran, djelo u bilj. 3., 501., 504.

⁶ Karas, Željko, Nezakoniti dokazi, Laserplus, Zagreb, 2006., 8. i dalje.

2. CILJ I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je usmjereno na tumačenja koja se koriste za izdvajanje ili prihvaćanje općih izvidnih radnji. Obuhvaćene su odluke Vrhovnog suda koje su u upisniku drugostupanjskih kaznenih predmeta (I KŽ) označene kao predmeti koji se odnose na izdvajanje iz spisa, a zaprimljeni su u razdoblju od 1999. do 2005. godine. Odluke iz 1998. godine nisu obuhvaćene zbog uvođenja novog ZKP-a, dok su predmeti iz 2006. godine izostavljeni jer veći dio nije bio pravomoćno riješen u vrijeme prikupljanja podataka za istraživanje (srpanj 2006.). U promatranom razdoblju je u upisniku bilo zaprimljeno ukupno 7 287 predmeta, od čega je za 355 predmeta ubilježeno da se odnose na izdvajanje. Odluke koje se odnose na izdvajanje su pregledane radi odabira onih koje se bave dopustivošću općih izvidnih radnji. U 22 predmeta o izdvajanju nisu pronađene pravomoćne odluke, što je većinom bila posljedica neriješenosti predmeta iz 2005. godine. Izbor odluka je bio usmjeren samo na one opće izvidne radnje kojima zakonski nije izričito određen dokazni položaj i o kojima stoga postoje razlike u mišljenjima, tako da nisu uključene radnje čiji položaj nije prijedporan (ispitivanje osumnjičenika).

U odnosu na dopustivost izvidnih radnji, istraživanjem su promatrane sljedeće značajke: vrsta radnje, zakonske odredbe koje se koriste za određivanje prihvaćanja ili izdvajanja, način tumačenja tih odredaba, vrsta dokaznog sredstva te promjene u odnosu na stajalište nižeg suda. Izdvojene i prihvaćene izvidne radnje su uspoređene temeljem okolnosti koje se u nekim teorijskim obrazloženjima navode kao osnove za njihovu nedopustivost, kao što su pripadnost u kazneni postupak, vrsta tijela koje provodi radnju, uloga radnje u otkrivanju ili dokazivanju, te preventivno ili represivno poduzimanje. Namjera istraživanja je utvrditi vrste radnji koje se izdvajaju ili prihvaćaju te način ocjene njihove dopustivosti. Kao što proizlazi iz načina oblikovanja uzorka i promatranih značajki, cilj istraživanja nije utvrđivanje učestalosti uporabe općih izvida niti njihove uloge za rješavanje činjeničnih pitanja.

3. PODACI PRIKUPLJENI ISTRAŽIVANJEM

3.1. Opći podaci

U obuhvaćenom razdoblju je bilo ukupno 355 predmeta za koje je ubilježeno da se odnose na izdvajanje iz spisa (čl. 78. ZKP-a), što je u prosjeku oko 50 predmeta godišnje. Najviše predmeta je zaprimljeno 2002. godine kada je bilo 68 slučajeva izdvajanja, a najmanje 1999. godine kada je bilo 29 takvih predmeta. Dvostruki porast od 1999. do 2001. godine, nakon čega se broj ovih predmeta ustalio na razini oko 50-60 godišnje, može se pripisati uvođenju novog zakona od 1998. godine (vidi tablicu 1).

Ukupan broj predmeta u upisniku je prosječno 1 041 godišnje, pri čemu je najviše predmeta bilo 2004. godine (1 257 predmeta), a najmanje 2000. godine (854 predmeta). Promatrajući udio predmeta o izdvajanju u ukupnom broju predmeta za određenu godinu, najmanji udio je bio 3,18% u 1999. godini, što je više nego dvostruko manje od najvećeg udjela od 6,61% u 2002. godini. Prosječni udio predmeta koji se odnose na izdvajanje iznosi 4,87%. Ovi podaci pokazuju da slučajevi koji se bave izdvajanjem ne obuhvaćaju znatan dio žalbenih predmeta u promatranom upisniku.

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	UKUPNO
Predmeti o izdvajanju	29	36	61	68	53	52	56	355
Svi predmeti	912	854	952	1 028	1 161	1 257	1 123	7 287
Udio predmeta o izdvajanju	3,18	4,22	6,41	6,61	4,57	4,14	4,99	4,87

Tablica 1: Opći podaci o predmetima koji se odnose na izdvajanje, prema upisniku I Kž VSRH

3.2. Udio odluka o izdvajanju općih izvida

Među odlukama o izdvajanju iz spisa, dopustivost općih izvida također ne obuhvaća znatan dio predmeta (vidi tablicu 2). Promatrajući sve uključene odluke, predmeti se pretežito odnose na pitanje zakonitosti dokaza s udjelom od 63,4% ili 211 predmeta. Pitanje izdvajanja općih izvidnih radnji je obrađeno u 74 predmeta, što predstavlja udio od oko 22%. Preostale odluke su se odnosile na raznovrsna procesna pitanja u odnosu na način provedbe izdvajanja (36 odluka ili 10,8%), te na dopustivost radnji stranih tijela vlasti koja su postupala temeljem međunarodne kaznenopravne pomoći (12 odluka ili 3,6%).

Promatrajući na godišnjoj razini, odluke o općim izvidnim radnjama su najveći udio imale 2000. godine (34,2%), a najmanji 2001. godine (16,4%). Najmanji broj odluka o općim izvidima u apsolutnom iznosu je bio 1999. godine kada je o tom pitanju odlučivano u 5 predmeta, dok je najviše odluka (18) bilo 2002. godine. Prikupljeni podaci pokazuju da se udio promatranih odluka o izdvajanju općih izvida ne smanjuje neovisno o ujednačenosti sudskoj praksi.

U većini odluka u kojima je obuhvaćeno izdvajanje općih izvida je obrađena po jedna radnja, u 7 odluka su obuhvaćene po dvije radnje i u 3 odluke su obuhvaćene po tri izvidne radnje, tako da je ukupno u 74 odluke odlučivano o dopustivosti 87 radnji općih izvida. Ukoliko se odluka odnosila na činjenice iz više izvidnih radnji koje sud nije zasebno promatrao, stanje je u istraživanju brojeno kao jedna neodređena radnja općih izvida.

OSNOVA ZA IZDVAJANJE	aps.	rel.
Dopustivost općih izvida	74	22,2
Zakonitost dokaza	211	63,4
Procesna pitanja	36	10,8
Međunarodna pomoć	12	3,6

Tablica 2: Udio pojedinih osnova promatranih u odlukama o izdvajanju iz spisa u razdoblju od 1999. do 2005. godine, prema upisniku I Kž VSRH

3.3. Razlikovanje općih izvidnih radnji pri izdvajanju

Prikupljeni podaci pokazuju da sud ne izdvaja sve opće izvidne radnje (vidi tablicu 3). Od 87 promatranih radnji je izdvojeno 45 radnji što čini udio od 51,7%, dok 42 izvida nisu izdvojena iz spisa (48,3%). Iz podataka proizlazi da sudska praksa pri izdvajanju ujednačeno koristi osnove prema kojima i druge opće izvidne radnje osim ispitivanja osumnjičenika prihvaća za dokazivanje. Promatrajući izdvojene opće izvide, njih 39 se odnosi na postupanje koje je poimano kao obavijesni razgovor ili traženje obavijesti od građana, 5 se odnosi na radnju prepoznavanja i 1 na poligrafsko ispitivanje.

Za razliku od činjenica prikupljenih tim radnjama, sud nije izdvojio činjenice utvrđene u 7 radnji zasjede, 2 radnje promatranja, 2 radnje pregleda, 2 radnje pregleda mjesta događaja, 2 radnje utvrđivanja istovjetnosti telekomunikacijskih adresa te 2 radnje utvrđivanja istovjetnosti osoba. U 12 slučajeva su prihvaćane činjenice za koje u spisu nije izričito određeno iz koje pojedinačne radnje općih izvida proizlaze, već je sud utvrdio da je riječ o osobnim zapažanjima ili saznanjima koja su prikupljena izvidima ili kriminalističkom obradom, a u 3 slučaja je prihvatio činjenice zapažene tijekom predaje predmeta u okviru neodređene opće izvidne radnje. U 4 navrata je sud prihvatio činjenice koje su ranije bile utvrđene općim izvidima i potom unesene u informacijski sustav policije, a u 1 slučaju preliminarnu kemijsku provjeru tvari. U 5 slučajeva je sud prihvatio raznovrsne oblike razgovora u kojima su sudjelovali policijski službenici, a koje je označio kao davanje podataka radi prijave kaznenog djela.

U skupini u kojoj su opći izvidi izdvojeni, 80% odluka Vrhovnog suda je imalo jednako stajalište kao i odluke prvostupanjskog suda, što ne ukazuje na bitne nejasnoće u tom području. U skupini prihvaćenih izvida, 36% odluka je Vrhovni sud drugačije riješio nego sud nižeg stupnja.

VRSTA ODLUKE	aps.	rel.
Izdvojene izvidne radnje	45	51,72
Prihvaćene izvidne radnje	42	48,28

Tablica 3: Vrsta sudske odluke o dopustivosti općih izvidnih radnji u razdoblju od 1999. do 2005. godine, prema upisniku I Kž VSRH

3.4. Izdvojene opće izvidne radnje

Promatrajući zakonsku osnovu, obavijesni razgovori su izdvajani temeljem čl. 78. st. 3. ZKP-a koji određuje mogućnost dokazne uporabe samo radnje ispitivanja osumnjičenog u skladu s čl. 177. st. 5. ZKP-a, dok je ostale prikupljene obavijesti koje su dali građani potrebno izdvojiti. Kada je obavljen obavijesni razgovor, sud primjenjujući tu odredbu utvrđuje da "saznanja prikupljena putem neformalnih obavijesti ne mogu biti unesena u dokazni materijal i trebalo ih je temeljem čl. 78. st. 3. ZKP-a izdvojiti iz spisa",⁷ odnosno da "sve ono što su redarstvene vlasti saznale od osumnjičenika tijekom predistražnog postupka ostaju neformalne obavijesti, koje se na temelju čl. 78. ZKP-a moraju izdvojiti iz spisa".⁸

Odnos prema obavijesnom razgovoru nije zakonski uređen samo u odredbi o izdvajanju, već se i među odredbama o općim izvidima određuje položaj prikupljenih obavijesti. U čl. 177. st. 4. ZKP-a je određeno da redarstvene vlasti ne mogu građane ispitivati u svojstvu okrivljenika, svjedoka ili vještaka. Na tu osnovu se sud pozvao u 22 promatrana slučaja, primjerice kada za činjenice iz obavijesnog razgovora navodi da policajac "ne može svjedočiti o onome što je čuo od osumnjičenika sukladno čl. 177. st.

⁷ VSRH, I Kž-123/04-3 od 26. veljače 2004.

⁸ VSRH, I Kž-121/05-3 od 15. veljače 2005.

4. ZKP-a",⁹ odnosno da "odredba čl. 177. st. 4. ZKP-a izričito ne dopušta djelatnicima redarstvenih vlasti ispitivanje građana".¹⁰

U tumačenju prethodnih odredba, činjenice koje su prikupljene u obavijesnom razgovoru sud najčešće naziva neformalnim obavijestima ili reproduciranjem neformalnog obavijesnog razgovora (14 slučajeva), navodeći da "ti kontakti imaju karakter neformalnih razgovora, obavijesnih razgovora, a nemaju vrijednost dokaza, radi čega ih treba izdvojiti",¹¹ ili da "ne može predstavljati dokaz, već uvijek ostaje neformalna obavijest".¹² U 1 slučaju je sud izdvojio iskaz policijskog službenika koji je opisivao reakcije prikupljene poligrafskim ispitivanjem, jer se ta radnja poistovjećuje s obavijesnim razgovorom.¹³ Izdvajaju se i dijelovi drugih radnji u koje mogu biti uključene obavijesti prikupljene od građana, što znači zabranu korištenja bilo kojeg dokaznog sredstva u odnosu na izdvojenu radnju, poput potvrde o privremenom oduzimanju predmeta, zapisnika o očevidu, zapisnika o prepoznavanju, kaznene prijave ili nalaza o vještačenju.

Glede načina dokazivanja prikupljenih obavijesti, u 3 slučaja su obavijesti bile sadržane u vlastoručno pisanim izjavama građana, te je sud izdvojio "papiriće s tekstem kojeg je sam napisao djelatnicima policije tijekom njihovog prvog razgovora",¹⁴ ili kada se radilo o "pisanoj izjavi pretpostavljenog svjedoka A. A. koju je ovaj vlastoručno napisao pred djelatnicima policije".¹⁵

Odnos prema izdvajanju radnje prepoznavanja nije zakonski jednako određen kao i prema obavijesnom razgovoru s građanima, s obzirom na to da u čl. 78. ZKP-a nije određena obveza izdvajanja izvidne radnje prepoznavanja. Iz primjene prema toj radnji se pokazuju osnove koje se koriste za izdvajanje radnji jer je prihvaćen samo uređeniji oblik istražne radnje prepoznavanja, dok izvidni oblik kojem nisu podrobnije propisana pravila nije dopušten za dokazivanje. Prepoznavanje je izdvojeno u 5 slučajeva, s obrazloženjem da se ta radnja može provoditi u istražnom obliku samo na nazočnim osobama, a prepoznavanje preko fotografija je izvidna radnja koja nema dokazni učinak. Sud tako naglašava da "istražna radnja prepoznavanja osoba može se provesti isključivo neposrednim pokazivanjem dotične osobe",¹⁶ odnosno ako je "prepoznavanje osobe izvršeno na temelju fotografija po redarstvenim vlastima, a ne osobnim predočavanjem osoba poredanih jedne pored druge, na takvom se zapisniku ne može temeljiti sudska odluka".¹⁷ U 2 predmeta je niži sud prihvatio i izvidne oblike ovih radnji.

3.5. Prihvaćene opće izvidne radnje

Činjenice prikupljene radnjama zasjede nisu izdvajane, a u svim slučajevima je bio jednak i zaključak nižeg suda što ukazuje da tumačenja o ovim radnjama nisu prijeporna

⁹ VSRH, I Kž-1/01-3 od 11. siječnja 2001.

¹⁰ VSRH, I Kž-453/01-3 od 4. srpnja 2001.

¹¹ VSRH, I Kž-182/1999-3 od 6. svibnja 1999.

¹² VSRH, I Kž-171/01-3 od 22. ožujka 2001.

¹³ VSRH, I Kž-364/03-3 od 8. svibnja 2003.

¹⁴ VSRH, I Kž-433/01-3 od 26. lipnja 2001.

¹⁵ VSRH, I Kž-937/02-3 od 16. siječnja 2002.

¹⁶ VSRH, I Kž-40/02-4 od 27. kolovoza 2003.

¹⁷ VSRH, I Kž-64/05-3 od 26. siječnja 2005.

u praksi. U čl. 78. ZKP-a za ove izvidne radnje nije određeno izdvajanje niti se spominju neki njihovi uređeniji oblici koji bi mogli biti korišteni u dokazivanju, kao što je slučaj u odnosu na obavijesni razgovor.

Za većinu ovih radnji je u odlukama zaključeno da su činjenice neposredno zapažene te da ih stoga nije potrebno izdvajati. Sud naglašava da "djelatnici policije mogli su biti saslušani na okolnosti kako su zasjedu postavili i što su na licu mjesta zatekli (njihovi iskazi ne sadrže nikakav razgovor s optuženicima, niti bilo kakve informacije koje bi eventualno od optuženika dobili)",¹⁸ ili da je redarstvenik "svjedočki iskaz ograničio je samo na iskazivanje o svojim zapažanjima prilikom poduzimanja operativne radnje".¹⁹

Isto obrazloženje o prihvaćanju je sud koristio i za ostale radnje koje se odnose na nadzor ili ograničenje kretanja. Opće izvidne radnje praćenja ili promatranja su prihvaćene s obrazloženjem da ih ne treba izdvajati jer ne sadrže obavijesti građana već su bile zakonito provedene, primjerice da "ne proizlazi da je do informacije o konkretnom kaznenom djelu i počinitelju došao baš u razgovoru s građanima",²⁰ odnosno da su "djelatnici policije dali iskaze o neposrednim saznanjima nastalim na temelju osobnog zapažanja".²¹

Jednak odnos sud ima i prema ostalim radnjama općih izvida u okviru kojih redarstvo ne traži obavijesti od građana. Primjerice, službene zabilješke o pregledu osoba, vozila ili prtljage su bile prihvaćene s obrazloženjem da je riječ o valjanom dokazu jer je "predmetno izvješće načinjeno nakon zakonito provedene izvidne radnje pregleda vozila, poduzete od strane redarstvenih vlasti sukladno odredbi čl. 177. st. 2. ZKP-a",²² odnosno da ovakve "službene zabilješke ... predstavljaju valjan dokaz na kojem je moguće zasnovati sudsku odluku".²³

Činjenice zapažene prigodom provjere istovjetnosti su također bile prihvaćene s obrazloženjem da je iskaz policajca valjan dokaz jer je koristio osobno zapažanje, odnosno "dijelovi iskaza ovih svjedoka u kojima oni govore o svojim zapažanjima prilikom susreta sa optuženikom, radnjama koje su nakon toga poduzeli predstavljaju valjan dokaz, na kojima se može temeljiti sudska odluka".²⁴

Za podatke koji su prikupljeni postupanjem u okviru općih izvida i potom ubilježeni u informacijski sustav, sud je utvrdio da zakon ne propisuje obvezu izdvajanja te je službene zabilješke ostavio u spisu. Primjerice, sud utvrđuje da se "zakonom izričito ne predviđa izdvajanje navedenih podataka, budući da se ne radi o dokazima na kojima se ne može utemeljiti sudska odluka".²⁵

¹⁸ VSRH, I Kž-928/02-3 od 17. prosinca 2002.

¹⁹ VSRH, I Kž-404/02-3 od 21. svibnja 2002.

²⁰ VSRH, I Kž-550/1999-3 od 1. rujna 1999.

²¹ VSRH, I Kž-545/00-3 od 9. kolovoza 2000.

²² VSRH, I Kž-343/00-3 od 17. listopada 2001.

²³ VSRH, I Kž-233/04-4 od 27. srpnja 2004.

²⁴ VSRH, I Kž-725/03-3 od 16. rujna 2003.

²⁵ VSRH, I Kž-791/01-3 od 13. prosinca 2001.

3.6. Odnos prihvaćanja izvida prema uporabljivosti za dokazivanje

Ukoliko u odlukama sud nije smatrao potrebnim izdvojiti neke opće izvidne radnje, pojedina dokazna sredstva o tim radnjama su prihvaćena u spisu. Prihvatljivost službene zabilješke ili izvješća o nekoj općoj izvidnoj radnji ne znači da će isti akt biti korišten kao dokazno sredstvo tijekom dokazivanja u kaznenom postupku, jer to može biti i neposredni iskaz službenika. Prihvaćanje određene radnje načelno pokazuje da je radnja zakonito uporabljiva u postupku, dok o okolnostima slučaja ovisi kojim će se dokaznim sredstvom sud koristiti. Jednako se primjenjuje i na izdvajanje, jer kada se neka radnja izdvaja, to obuhvaća sva dokazna sredstva u odnosu na tu radnju.

Činjenično je pitanje svakog slučaja što je potrebno dokazivati i koji podaci su potrebni za pojedine okolnosti. U tom smislu se za neka dokazna sredstva naglašava da se podaci daju "tijelima sudbene vlasti, koje će prema vlastitoj ocjeni odlučiti da li će i u koju svrhu ove podatke upotrijebiti",²⁶ odnosno da "se ne radi o nezakonitom dokazu koji bi trebalo izdvojiti iz spisa, a sud će tijekom postupka odlučiti da li će se navedena službena zabilješka uopće pročitati u dokaznom postupku".²⁷

Značajnu ulogu ima načelo neposrednosti ocjene dokaza koje određuje vrstu dokaznog sredstva, odnosno mora li to biti iskaz službenika ili se može koristiti i njegova pisana službena zabilješka. Ova pitanja su zastupljena u promatranim sudbenim odlukama kada sud primjerice navodi da "izvješće djelatnika policije nema potrebe izdvajati iz spisa u smislu čl. 78. st. 3. ZKP-a, jer se ionako ne radi o formalnom dokazu na kakvom je moguće zasnovati sudsku presudu (to eventualno mogu biti samo iskazi svjedoka koji su izvješće načinili)".²⁸ U nekim odlukama se ne ističe ovakav odnos prema neposrednosti već sud samo zaključuje da "službene zabilješke ... predstavljaju valjan dokaz na kojem je moguće zasnovati sudsku odluku".²⁹

4. RASPRAVA O REZULTATIMA ISTRAŽIVANJA

4.1. Usporedba prakse i teorijskih stajališta

Rezultati istraživanja pokazuju drugačije tumačenje nego u suvremenim teorijskim gledištima. U obuhvaćenim odlukama sud nije ocjenjivao dopustivost općih izvidnih radnji temeljem dijela prethodnog postupka u kojem je radnja provedena ili propisana. Izvidne radnje koje su prihvaćene ne pripadaju u razdoblje nakon formalnog započinjanja kaznenog postupka (čl. 164. ZKP-a). Nije korištena niti prosudba pripada li tijelo vlasti koje poduzima radnju među subjekte kaznenog postupka. U promatranim odlukama, opće izvidne radnje koje su izdvojene se ne razlikuju od prihvaćenih po vrsti tijela koje ih provodi, jer su sve radnje poduzimale redarstvene vlasti sukladno zakonitim ovlastima. Radnje nisu izdvajane niti temeljem procjene spada li djelovanje redarstvenih vlasti u

²⁶ VSRH, I Kž-404/02-3 od 21. svibnja 2002.

²⁷ VSRH, I Kž-4/00-5 od 29. veljače 2000.

²⁸ VSRH, I Kž-526/05-3 od 21. srpnja 2005.; Usp. VSRH, I Kž-708/01-3 od 18. listopada 2001.; VSRH, I Kž-1237/04-3 od 30. prosinca 2004.; VSRH, I Kž-813/04-3 od 22. prosinca 2004.

²⁹ VSRH, I Kž-233/04-4 od 27. srpnja 2004.

preventivno ili represivno postupanje, a za razlikovanje nije korištena niti osnova služeli radnje otkrivanju ili dokazivanju.³⁰

Podaci iz istraživanja potvrđuju ujednačenost sudske prakse o položaju općih izvida, tako da pojedine odluke koje su prikazane u ranijem istraživanju pripadaju u stalna tumačenja suda.³¹ Ovakav odnos prakse prema općim izvidima nije bio predmet detaljnijih teorijskih rasprava, što onemogućuje opširniju raščlambu razlika. Od rijetkih ocjena sudske prakse, Pavišić jednu od odluka u kojima su prihvaćeni opći izvidi smatra nepravilnom,³² a jednako zaključuje i Tomašević naglašavajući da samo u zakonom određenim slučajevima policija može poduzimati dokazne radnje.³³

U odnosu na prigovore da sudska praksa nije pravilna, ako se pristupi svojstvu pravilnosti kao zakonskoj utemeljenosti, to bi značilo da sudska praksa nije zakonita. Ne čini se da takvo mišljenje ima osnovu jer za opće izvidne radnje koje sud prihvaća nije određena obveza izdvajanja niti postoji odredba koja zabranjuje njihovu uporabu za dokazivanje. Sud se pridržava zakonskih pravila o izdvajanju i primjenjuje tumačenje u skladu sa zakonskim odredbama. Povijesni razvoj zakonskih odredaba podupire dopuštanje općih izvida jer niti tijekom nastanka izdvajanja nije bila sporna uporaba izvida. Različite mogućnosti teorijskog pristupa su vidljive i kroz povijesni razvoj tijekom kojeg su u doktrini postojala i drugačija mišljenja koja nisu prevladala u suvremenom pravu.³⁴ U tom smislu, postojeća sudska praksa se ne bi mogla označiti nepravilnom, već različitom u odnosu na neka teorijska tumačenja.

4.2. Suprotna teorijska tumačenja

4.2.1. Razlikovanje neformalnih i formalnih radnji koje provodi policija

S obzirom na to da teorijska stajališta smatraju potrebnim izdvajati sve opće izvode zbog njihove neformalnosti, moguće je razmatrati značenje tog svojstva u usporedbi s drugim radnjama koje se smatraju formalnima iako ih poduzimaju redarstvene vlasti. Ako je neka radnja neformalna, to znači kako ne postoje uvjeti potrebni da bi radnja bila formalna. Utvrđivanje nedostataka zbog kojih neke radnje nisu formalne nego su neformalne je značajno zbog razmatranja utjecaja tih čimbenika na dokazni položaj. Kako u teoriji nisu navedeni uvjeti koji čine neke radnje formalnima, to može predstavljati poteškoću u usporedbi.

Osnovna okolnost temeljem koje sud dopušta pojedine opće izvidne radnje je postignuta razmjernosti u odnosu na jačinu zahvata u temeljna prava građana. Dopuštene izvidne radnje nisu neuređeni oblici neke druge primjereno uređene radnje kao što je slučaj s obavijesnim razgovorom ili prepoznavanjem. U sudskim odlukama se pojam

³⁰ Usp. drugačije Pavišić, Berislav, djelo u bilj. 2., 236.

³¹ Karas, Željko, Nesuglasja o uporabi općih policijskih izvida u kaznenom postupku, Hrvatska pravna revija, 7/2006., 150.-155.

³² Pavišić, Berislav, djelo u bilj. 2., 254.

³³ Tomašević, Goran i dr., Primjena novih istražnih metoda na području Županijskog suda u Splitu, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 7., god. 2000., 2., 728.

³⁴ Vidi opis povijesnog razvoja u: Karas, Željko, Dokazni položaj općih izvidnih radnji redarstvenih vlasti, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 1/2006., 61. i dalje.

neformalnosti koristi za obilježavanje onih radnji koje se izdvajaju, dok je isti pojam izostavljen kod ostalih općih izvida koji se prihvaćaju i za koje se navodi da imaju zadovoljavajuću formu. Iz takvog stanja bi proizlazilo da se formalnost radnje promatra u smislu razmjernog propisivanja zaštitnih formi za zahvate pojedinih radnji.

Prema drugačijim teorijskim mišljenjima, svi opći izvidi predstavljaju neuređene oblike većih zahvata iz posebnih izvida ili istražnih radnji,³⁵ što bi bio njihov nedostatak zbog kojeg su te radnje neformalne. Prema takvim stajalištima, u općim izvidima je izostavljena prikladna pravna zaštita zbog preventivne naravi, što za posljedicu ima nemogućnost dokazne uporabljivosti. Tako se navodi da neke radnje postoje u preventivnom i represivnom obliku, a da je samo za represivni oblik potrebno poštivanje zakonske zaštite. Zakonodavstvo poput takvog ne bi podupiralo temeljna ljudska prava jer bi vlasti imale mogućnost provoditi teže radnje bez ispunjavanja zakonskih uvjeta za zahvate takve razine. Upitna bi bila i usklađenost s ustavnim odredbama o ograničavanju temeljnih prava koje ne propisuju mogućnost obilaženja pravnih zahtjeva kroz neformalne inačice težih radnji. Zbog takvog stanja se ne čini da je nepostojanje pojedinih zaštitnih formi nedostatak nekih općih izvidnih radnji u usporedbi s istražnim radnjama, već kod općih izvida zbog lakih zahvata u prava građana nisu bile potrebne takve forme kao kod težih istražnih radnji. U odnosu na preventivnu narav, iz čl. 177. st. 1. ZKP-a proizlazi da su opći izvidi namijenjeni istraživanju kada postoje "osnove sumnje da je počinjeno kazneno djelo", što ne upućuje da je taj zakon radnje namijenio poduzimanju prije počinjenja djela. Preventivnoj djelatnosti su prvotno namijenjene istovrsne radnje koje su propisane u policijskom zakonodavstvu.³⁶

4.2.2. Pripadnost radnje u kazneni postupak

Shvati li se pojam formalnosti u smislu pripadnosti radnje u formalni kazneni postupak, radnje koje prethode postupku ne bi ispunjavale taj uvjet. Tvrdnja da su formalne radnje one koje pripadaju u istragu koja je dio kaznenog postupka, ne postavlja posebne uvjete za ispunjavanje tog svojstva jer nije određeno koje su značajke potrebne da bi neka radnja mogla biti uključena među istražne radnje. Ako bi bila bitna samo pripadnosti u istragu prema zakonskom tekstu, time se ne određuje suštinsko uređenje radnje niti se postavljaju posebni zahtjevi koji ne bi mogli biti ostvareni prema općim izvidima. Primjerice, zakonskim izmjenama je radnja uzimanja otisaka prstiju bez posebnog uređenja prebačena iz općih izvida među istražne radnje jer se time nastojala postići formalnost radnje. Takva promjena je provedena na razini zakonskog teksta, dok je praktično stanje i dalje jednako kao i prije promjene jer istu radnju na jednak način provode redarstvene vlasti

³⁵ Primjerice, navodi se da za razliku od preventivnog oblika u općim izvidima "za represivno poduzimanje je potreban nalog istražnog suca" (169.), što ima polazište u tvrdnji da je stupanj uređenja općih izvida "slobodan od forme koju inače zakon propisuje za istražne radnje i radnje izvođenja dokaza pred sudom, napose od forme koja zaštićuje osobna prava i prava građana" (142.): Tomašević, Goran; Krapac, Davor; Gluščić, Stjepan, djelo u bilj. 1.

³⁶ Preventivne radnje iz policijskih propisa nemaju umanjeni dokazni položaj u stranim sustavima. Npr. njemački teoretičari navode nepostojanje ograničenja ("im Prinzip unbegrenzt möglich"), Beulke, Werner, Strafprozeßrecht, Müller, Heidelberg, 2005., 63.; Gallwas, Hans-Ullrich i dr., Bayerisches Polizei- und Sicherheitsrecht, Boorberg, München, 2004., 27.

prije kaznenog postupka. Drugačije bi bilo ako bi zbog posebnih odredaba bilo ostvareno jedinstveno uređenje koje se ne može postići u razdoblju prije početka kaznenog postupka. Hitne istražne radnje pokazuju da se njihovo pravno uređenje može primjenjivati i prije kaznenog postupka, neovisno u kojem su dijelu zakonskog teksta predviđene. Kada bi odredbe neke hitne istražne radnje bile prebačene među opće izvide u zakonskom tekstu, nije jasno koja suštinska promjena bi nastupila da bi ta radnja izgubila dokazni položaj.

Stavljanje pojedinih radnji u dio zakonskog teksta o istrazi ne stvara stanje prema kojem bi se one mogle u praksi provoditi jedino poslije početka kaznenog postupka. Iako se istražne radnje izvan istrage mogu provoditi samo iznimno kada postoji opasnost od odgode, u praksi je položaj drugačiji jer iskustvo pokazuje da se hitne radnje poput pretrage, očevida ili oduzimanja predmeta u manjem udjelu provode u istrazi, a većinom prije početka kaznenog postupka. Takvim stanjem u primjeni je umanjena granica pripadnosti među odredbe o kaznenom postupku, jer su izvidne i istražne radnje dio jedinstvenog istraživanja.

4.2.3. Tijelo koje provodi radnju

Kao jedan uvjet formalnosti radnje se ponekad navodi i pripadnost radnje u ovlasti sudbenih tijela kao subjekata formalnog kaznenog postupka, dok bi opći izvidi bile neformalne radnje jer ih provodi policija. Takva stajališta imaju djelomično izvorište u procjeni da se redarstvenim vlastima zbog mogućeg ugrožavanja zakonitosti ne bi trebala prepustiti značajna djelatnost prikupljanja dokaza, već ih se nastojalo usmjeriti na općenito prikupljanje obavijesti o dokazima. Prikupljanju dokaza su bile namijenjene radnje propisane u istrazi koje je mogao provoditi istražni sudac, a druge radnje koje je provodila policija su ostale među općim izvidima.³⁷

Zakonskim premještanjem općih izvida istražnom sucu se ne ostvaruje promjena u ulogama pojedinih tijela, jer i većinu istražnih radnji u praksi provode redarstvene vlasti. Opći izvidi se ne bi trebali smatrati drugačijim radnjama radi toga što nisu u zakonskom tekstu stavljeni u načelnu mjerodavnost istražnog suca, jer niti ispunjavanje tog uvjeta u postojećoj primjeni ne bi ostvarilo bitan učinak. Ustrajavanje na toj okolnosti bi značilo da radnja može postati dokazno uporabljiva zato jer je hipotetički može poduzimati istražni sudac, iako bi je zapravo i dalje najčešće provodile redarstvene vlasti u prethodnom postupku.³⁸ Zato se ne čini da je bitan nedostatak općih izvida to što ih ne može provoditi istražni sudac, jer uključivanje takve odredbe ne bi predstavljalo bitnu promjenu. Dru-

³⁷ "Zakonik stoji na načelnom stanovištu da organ unutarnjih poslova, kada postupa prije započinjanja formalnog krivičnog postupka, ne smije obavljati formalne procesne radnje. Ako je prije započinjanja formalnog krivičnog postupka u konkretnom slučaju neophodno potrebno provesti neku formalnu procesnu radnju, jer se kasnije ta radnja ne bi uopće mogla izvesti ili bi se mogla izvesti samo uz velike poteškoće, radnju treba obaviti istražni sudac", Bayer, Vladimir, Zakonik o krivičnom postupku, Informator, Zagreb, 1968., 19.; Bayer, Vladimir, Osnovne karakteristike novog uređenja krivičnog postupka prema Noveli od godine 1967., JRKK, 3/1967., 346.-384.

³⁸ Namjere kod uvođenja sustava su bile drugačije: "istražni suci moraju biti na svome mjestu da obave tu funkciju i ne smiju svojom neaktivnošću prevaljivati na organe unutrašnjih poslova obavljanje formalnih procesnih radnji za koje ti organi, u načelu, nisu kompetentni", Bayer, Vladimir, djelo u bilj. 37., 62.

gačije bi bilo stanje kada bi uloge bile dosljedno razdvojene i kada bi redarstvene vlasti bile stvarno izuzete od prikupljanja dokaza.

Poimanje načelne uloge istražnog suca u prikupljanju dokaza se ponekad neutemeljeno proširuje u smislu nadzora redarstvenih vlasti. Stavljanje neke radnje u djelokrug istražnog suca nije sredstvo koje djelotvorno obuhvaća pravilnost policijskog postupanja, jer se time ne propisuje ovlast nadzora zakonitosti poput naknadnog provjeravanja radnje, nego se određuje ovlast provedbe neke radnje. Nadzoru zakonitosti su namijenjena druga pravna sredstva koja nisu vezana uz širinu sudbenih ovlasti u prikupljanju dokaza, zbog čega činjenica da izvide ne može provoditi istražni sudac ne utječe na pravilnost postupanja policije u tim radnjama, kao što niti njegove postojeće ovlasti provođenja istražnih radnji ne utječu na policijsku provedbu tih radnji. Proširivanje mogućnosti nadzora bi ostvarilo veći doprinos za zaštitu zakonitosti od stavljanja naglaska na nekorištene istražne ovlasti.

4.3. Mogućnosti razvoja položaja općih izvidnih radnji

Smjernice predstojećeg razvoja nisu u znanstvenim radovima opisivane na razini konkretnih prijedloga već je postojeći sustav najčešće načelno prikazivan. Ističu se prijedlozi izdvajanja svih općih izvida kao nevaljanih dokaza, što upućuje na proširenje pravila o izdvajanju.³⁹ Zakonodavne promjene kojima su neke izvidne radnje u skladu s takvim stajalištima premještene u istragu nisu bile praćene prikazivanjem daljnjeg usmjerenja zbog čega nije jasno hoće li se nastaviti takva djelovanja. S obzirom na to da sudska praksa nije nastala kao proizvoljna posljedica tumačenja već kao odraz dubljih razloga za postojeće stanje, promjene bi trebale biti usmjerene na poboljšavanje čimbenika koji bi omogućili da sudbena istražna tijela u prethodnom postupku provode svoje ovlasti. Redarstvenim vlastima to ne bi škodilo, niti bi bilo poteškoća u prepuštanju ovlasti i odgovornosti drugim tijelima koja se smatraju prikladnijima za prikupljanje dokaza.

Kako domaća teorijska stajališta smatraju postojeću praksu nepravilnom, time se očituje neslaganje sa širom ulogom policije u prikupljanju dokaza i podržava se uloga istražnog suca. Budući da se označavanjem prakse nepravilnom nastoji ograničiti i postojeća uloga redarstvenih vlasti, to ne ukazuje na mogućnosti dodatnog proširenja uloge policije. U stručnoj javnosti⁴⁰ i u nastojanjima nekih tijela vlasti⁴¹ su se pojavljivali drugačiji prijedlozi promjena u skladu s razvojem u poredbenom pravu.

³⁹ Nevaljani dokazi su "dokazi pribavljeni policijskom operativno-kriminalističkom (neformalnom) djelatnošću", Tomašević, Goran; Krapac, Davor; Gluščić, Stjepan, djelo u bilj. 1., 95.

⁴⁰ Prijedlozi državnog odvjetnika, npr. "Ukidanjem istrage policajci izravno u sudskom postupku" (Vjesnik, 26. srpnja 2003.); "Glavni državni odvjetnik u svojoj 'Brijunskoj deklaraciji' zatražio šire ovlasti za tužitelje i policiju" (Vjesnik, 4. rujna 2003.); "Za što se zauzima glavni državni odvjetnik?" (Slobodna Dalmacija, 9. rujna 2003.); "Izvjешće s konferencije za novinare glavnog državnog odvjetnika i ravnatelja policije" (Vjesnik, 14. rujna 2006.); "Zaključci sa savjetovanja policije i državnog odvjetništva" (17. listopada 2006.).

⁴¹ - "Iduća promjena Zakona o kaznenom postupku uredit će novi sustav kaznenog postupka koji će sadržavati uređenje prethodnog kaznenog postupka izostavljanjem stadija istrage", Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, Reforma pravosuđa, Zagreb, 2002., 9.

- "Priprema se novi Zakon o kaznenom postupku. Jedna od bitnih novosti u tom zakonu bit će ukidanje istrage kao dijela kaznenog postupka koji provodi sud", Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne sa-

U ostalim državama s ovakvim oblikom prethodnog postupka su izmjene bile usmjerene na premještanje policiji onih ovlasti prikupljanja dokaza koje istražni sudac ne može učinkovito koristiti, a proširene su njegove ovlasti nadzora.⁴² Takav je pristup prevladao u zakonodavstvu Njemačke 1974. godine, u Italiji 1988., Bosni i Hercegovini 2003., a u Austriji izmjene stupaju na snagu 2008. godine, tako da početno istraživanje provode redarstvene vlasti u povezanosti s državnim odvjetništvom, slično kao u anglosaksonskim sustavima.⁴³ Iste se naznake javljaju i u francuskom pravu u čijem je povijesnom razvoju nastala uloga istražnog suca.⁴⁴ U takvom razvoju je umanjen značaj čimbenika koji se prema nekim domaćim stajalištima smatraju osnovama dokaznog položaja jer bi istražne radnje mogle biti prebačene među opće izvide bez promjene u dokaznom položaju. Neovisno u koji su dio postupka ove radnje objedinjene ili razdvojene, u provedbi čine jedinstvenu cjelinu ovlasti neophodnih za prikupljanje dokaza.

5. ZAKLJUČAK

Neodređenost svojstava potrebnih za dokazni položaj radnje doprinosi nastanku prijevora o izdvajanju općih izvidnih radnji. U teoriji se nailazi na vrednovanje različitih mogućnosti kao što su pripadnost u formalni kazneni postupak ili provedba radnje formalnog tijela kaznenog postupka. Vidljivo je da se ti uvjeti potrebni za formalne radnje mogu jednostavno postići premještanjem izvidnih među istražne radnje. Takvo stanje ukazuje na nepostojanje suštinskih razlika, a zbog neprikazivanja načina na koji se prosuđuje takva potreba prebacivanja, nije jasno koji će opći izvidi slijediti ovakav pristup.

Podaci iz istraživanja potvrđuju da sud prihvaća pojedine opće izvidne radnje temeljem stupnja uređenja i razmjernosti u odnosu na razinu ograničenja temeljnih prava. Rezultati pokazuju da je ranije istraživanje prikazivalo odluke koje su dio ujednačene sudske prakse koja dopušta uporabu prikladno uređenih izvidnih radnji, a izdvaja radnje koje su neuređene verzije radnji propisanih u istrazi. Opće izvidne radnje su dio uobičajenog postupanja redarstvenih vlasti zbog primjene na niskim razinama sumnje i radi provjeravanja podataka koji bi ukazivali na potrebu poduzimanja drugih radnji. Način uređenja je razmjernan njihovom manjem značaju za temeljna prava jer se njima ne provode opsežna

mouprave, Operativni plan za provedbu reforme pravosuđa, Zagreb, 2003., 6.

⁴² "Planiranim daljnjim reformama kaznenog postupka priprema se novi Zakon o kaznenom postupku kojem će jedna od bitnih novosti biti i ukidanje istrage kao dijela kaznenog postupka koji provodi sud tako da će istragu provoditi državno odvjetništvo i policija", Vlada Republike Hrvatske, Odgovori na Upitnik Europske komisije, Zagreb, 2003., 73.

⁴³ Promjenama "će se izbjeći sadašnje 'dupliranje' postupanja redarstvenih i pravosudnih vlasti u prethodnom i istražnom postupku", Ministarstvo pravosuđa, Strategija reforme pravosudnog sustava, Zagreb, 2005., 49.

⁴⁴ U njemačkoj teoriji je takvo stanje nazivano "Verpolizeilichung des Ermittlungsverfahrens", Roxin, Claus, Strafverfahrensrecht, Beck, München, 1988., VII.

⁴³ U anglosaksonskim sustavima nije prijevoran dokazni položaj radnji jednakih našim općim izvidima, Ashworth, Andrew i Redmayne, Mike, The Criminal Process, Oxford University Press, Oxford, 2005., 106.-137.

⁴⁴ "La crise de l'instruction", Pradel, Jean, Procédure pénale, Éditions Cujas, Paris, 2006., 603.; Commission Justice pénale et Droits de l'homme (M. Delmas-Marty), La mise en état des affaires pénales, La Documentation Française, Paris, 1991., 129.

ograničenja nego većinom obuhvaćaju činjenice koje su izvan posebne zaštite. Za ocjenu uređenosti radnje ne bi trebalo koristiti mjerilo apsolutne razine i od svih radnji tražiti jednako uređenje. Međusobna usporedba pojedinih radnji kojima se ne odriču dokazne mogućnosti, ne pokazuje jednako uređenje. Radnje koje se prema prikazanim teorijskim stajalištima smatraju dokazno uporabljivima zbog njihovog formalnog uređenja, nemaju zajednička svojstva u smislu skupa nekih odredaba koje su korištene kod svake radnje. Vladajuća teorijska mišljenja su protivna ovakvim osnovama, što može imati odlučan utjecaj na zakonsko uređivanje ovlasti redarstvenih vlasti u predistražnom postupku. U sličnim sustavima poredbenog prava je uloga policije pridonijela uklanjanju sudske istrage tako da sve ove radnje postaju objedinjeni policijski izvidi.

LITERATURA

1. Ashworth, A., Redmayne, M. (2005). *The Criminal Process*. Oxford: Oxford University Press.
2. Bayer, V. (1968). *Zakonik o krivičnom postupku*. Zagreb: Informator.
3. Beulke, W. (2005). *Strafprozeßrecht*. Heidelberg: Müller.
4. Karas, Ž. (2006). *Dokazni položaj općih izvidnih radnji redarstvenih vlasti*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, (13)1, 59-87.
5. Karas, Ž. (2006). *Nesuglasja o uporabi općih policijskih izvida u kaznenom postupku*. Hrvatska pravna revija, 7, 150-155.
6. Karas, Ž. (2006). *Nezakoniti dokazi*. Zagreb: Laserplus.
7. Krapac, D. (1993). *Policijski izvidi u budućem hrvatskom kaznenom procesnom pravu*. Policija i sigurnost, (2)3-4. 141-174.
8. Krapac, D. (1994). *Reforma kaznenog postupka i zaštita ljudskih prava*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, (1)1, 81-121.
9. Krapac, D. (1998). *Zakon o kaznenom postupku*. Zagreb: Targa.
10. Pavišić, B. (2000). *Kazneni postupak u Republici Hrvatskoj*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, (7)2, 543-636.
11. Pavišić, B. (2003). *Komentar Zakona o kaznenom postupku*. Rijeka: Žagar.
12. Pavišić, B. (2005). *Komentar Zakona o kaznenom postupku*. Rijeka: Žagar.
13. Pradel, J. (2006). *Procédure pénale*. Paris: Cujas.
14. Roxin, C. (1998). *Strafverfahrensrecht*. München: Beck.
15. Tomašević, G. i dr. (2000). *Primjena novih istražnih metoda na području Županijskog suda u Splitu*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, (7)2, 717-733.
16. Tomašević, G. (1998). *Kazneno procesno pravo*. Split: Pravni fakultet.
17. Tomašević, G. (1997). *Pravna valjanost policijskih dokaza u hrvatskom kaznenom postupku*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, (4)2, 497-505.
18. Tomašević, G., Krapac, D., Gluščić, S. (2005). *Kazneno procesno pravo*. Zagreb: Narodne novine.

Summary

Željko Karas

COHERENCE OF THE SUPREME COURT'S CASE-LAW ON ADMISSIBILITY OF EVIDENCE FROM POLICE INQUIRIES

Author is dealing with the exclusion of facts that are gathered using certain powers which have status of general police inquiries in Croatian law. Importance of this field is emphasised due to some opposite standpoints in theory. Paper presents empirical research based on the Supreme Court's decisions that are determining admissibility of evidence in the period from 1999 to 2005 (N=355). Included cases were observed through the following variables: type of police power; conclusion of admissibility; law provisions that are used to justify conclusion; interpretation of legal provisions; type of evidence; and changes compared to conclusion gained by the lower courts. Excluded inquiries were further compared using views that are most dominant in domestic theory.

The findings has showed that 48% of police inquiries wasn't excluded and revealed facts were admitted in court. According to the data presented in this research, Supreme Court doesn't accept theoretical interpretation and despite it regularly admits police inquiries as judicial evidence. relying upon provision that prohibits only use of one kind of police interrogation and čin-up without proper safeguards.

Key words: police inquiry, evidence, case-law